

Vleermuisonderzoek
Stougjesdijk e.o. te Oud-Beijerland

In het kader van de Wet natuurbescherming

Colofon

Vleermuisonderzoek
Stougjesdijk e.o. te Oud Beijerland

In het kader van Wet natuurbescherming

Uitgevoerd door: Natuurbank Overijssel

Opdrachtgever: BJZ.NU
Contactpersoon: dhr. W. Bekke
 Twentepoort-Oost 16a
 7609 RG Almelo

Projectnummer en versie: 2325, versie 1.0		Status: definitief
Projectleider: Ing. P. Leemreise	Veldmedewerker(s): Ing. P. Leemreise en B. van Jaarsveld	Rapportdatum: 6-1-2019
Ligging projectgebied: Stougjesdijk e.o. te Oud-Beijerland		

Correspondentieadres:
Aladnaweg 18
7122 RR Aalten

E: info@natuurbankoverijssel.nl
T: 0543-451142 / 0614-435700

Inhoudsopgave

1 Inleiding.....	3
1.1 Aanleiding.....	3
1.2 Doel	3
2 Het plangebied	4
2.1 Situering	4
2.2 Beschrijving van het plangebied.....	4
3 Voorgenomen activiteiten.....	5
3.1 Algemeen	5
4 Het onderzoek	5
4.1 Methode.....	5
4.2 Resultaten	6
4.2.1 Foerageergebied	6
4.2.2 Vliegroutes	7
4.2.3 Overige waarnemingen	7
4.3 Discussie	7
4.4 Wettelijke consequenties.....	8
4.4.1 Foerageergebied	8
4.4.2 Vliegroutes	8
5 Samenvatting en conclusies	8

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Ten oosten van de Stougjesdijk in Oud-Beijerland is de gemeente voornemens woningen te realiseren. Om de wettelijke consequenties van de voorgenomen activiteiten in het kader van de Wet natuurbescherming in beeld te brengen, is op 9 en 16 november 2018 een Quicksan natuurwaardenonderzoek uitgevoerd in het gebied. De resultaten van dit onderzoek zijn gerapporteerd in rapport W1576/P18-164 van het Natuur-Wetenschappelijk Centrum (eigen uitgave Natuur-Wetenschappelijk Centrum, Dordrecht).

Uit het onderzoek kwam naar voren dat de voorgenomen activiteiten mogelijk een negatief effect hebben op de functie van het plangebied als foerageergebied voor vleermuizen en op mogelijk aanwezige vliegroutes van vleermuizen. Omdat potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied ontbreken, is hier niet naar gekeken.

Om de wettelijke consequenties van de voorgenomen activiteiten, in het kader van de Wet natuurbescherming (voor het aspect foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen) vast te kunnen stellen, hebben medewerkers van Natuurbank Overijssel in 2019 nader onderzoek uitgevoerd. Voorliggend rapport vormt de verslaglegging van dit onderzoek.

Na een korte uiteenzetting van het plangebied, onderzoeksmethode en de resultaten, worden de wettelijke consequenties van de voorgenomen activiteiten gepresenteerd.

Omdat voorliggend rapport een werkdocument is, worden de bevindingen kort en bondig gepresenteerd en worden losse waarnemingen van vleermuizen, welke geen verbondenheid vertonen met het plangebied, niet meegenomen in deze rapportage.

1.2 Doel

Het veldbiologisch onderzoek is uitgevoerd om de wettelijke consequenties van ontwikkeling van het plangebied als woningbouwlocatie, in het kader van de wet natuurbescherming, inzichtelijk te maken.

Essentieel foerageergebied en -vliegroutes van vleermuizen zijn beschermd en mogen alleen negatief beïnvloed worden indien een ontheffing van de Wet natuurbescherming verkregen is.

De uitkomsten van het veldbiologisch onderzoek vormen de basis van een eventuele ontheffingsaanvraag in het kader van de Wet natuurbescherming.

2 Het plangebied

2.1 Situering

Het plangebied is gelegen ten oosten van de woonkern Oud-Beijerland. Het ligt tussen de Stougjesdijk en de N217 (zie kaart onder).

2.2 Beschrijving van het plangebied

Het plangebied bestaat grotendeels uit agrarisch cultuurland. Slechts een klein deel bestaat uit verharding met berm, erfverharding, opgaande beplanting, open water en oever en bebouwing. De agrarische cultuurgronden zijn hoofdzakelijk in gebruik als akker en worden intensief gebruikt en bestaan uit een monocultuur. Centraal in het plangebied ligt een brede vaart met rietoever. Zowel in het noordelijke- als in het zuidelijke deel ligt een bedrijfslocatie met erfverharding en bebouwing. Rond de bedrijfsbebouwing aan de Papeweg staat een coniferenhaag. Op onderstaande afbeelding wordt het plangebied in detail weergegeven, evenals de begrenzing.

Begrenzing van het plangebied (gele lijn). De rode vlakken binnen het onderzoeksgebied zijn niet onderzocht omdat die niet beïnvloed worden door woningbouwplannen.

Impressie van het plangebied (bron: Google)

3 Voorgenomen activiteiten

3.1 Algemeen

Het voornemen is om het plangebied te ontwikkelen als woningbouwlocatie. Er is geen inrichtingskaart o.i.d., zodat onbekend is welke objecten in het plangebied beïnvloed zullen worden door de voorgenomen activiteiten.

4 Het onderzoek

4.1 Methode

Het onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd conform het vleermuisprotocol 2017. Voor het in kaart brengen van vleermuizen is zowel visueel als auditief geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertragingfunctie (type:Pettersen D240x) is de echolocatie die vleermuizen uitzenden voor ons hoorbaar gemaakt. Tijdens het veldwerk zijn alle sonarpulsen van vleermuizen opgenomen met een Batlogger zodat het veldbezoek achteraf gecontroleerd kon worden op eventueel gemiste soorten.

Door de dieren ook zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld. Het onderzoek is specifiek gericht op het in kaart brengen van foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen. Tijdens het onderzoek is ook gebruik gemaakt van een warmtebeeldcamera (Pulsar Helion xq28). Een dergelijke camera is van grote meerwaarde bij het waarnemen met langsvliegende en foeragerende vleermuizen en voor het waarnemen van vleermuizen met een extreem zachte sonar, zoals de gewone grootoorvleermuis.

Het onderzoeksgebied is te fiet en per fiets bezocht om zo per bezoek een zo groot mogelijk gebied te kunnen onderzoeken. Specifieke aandacht ging uit naar de vaart. Hier is tijdens beide bezoeken enige tijd gepost door één waarnemer om over het water vliegende vleermuizen vast te kunnen stellen.

Onderzoeker

Het onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd door Ing. P. Leemreise (hoofdonderzoeker en coördinator) en B. van Jaarsveld. Leemreise is sinds 2009 actief betrokken bij vleermuisonderzoek in Nederland en reeds 32 jaar actief betrokken bij vogelonderzoek in Nederland en het buitenland (Europa en Armenië). Jaarlijks onderzoekt hij 30-40 van dergelijke locaties op de aanwezigheid van een verblijfplaats van vleermuizen. Naast beroepsmatig onderzoek is hij ook vrijwillig actief bij vleermuisonderzoek (monitoring). Zo telt hij jaarlijks twee maal een route in de Achterhoek op vleermuizen in het kader van het Meetnet Ecologische Monitoring. Dit onderzoek wordt gecoördineerd door de Zoogdierverseniging, in samenwerking met het CBS. Tevens is hij bestuurslid van de Vleermuiswerkgroep Gelderland. B. van Jaarsveld is 6 jaar actief met vleermuisonderzoek, meestal ter ondersteuning van een hoofdonderzoeker. Hij is een ervaren onderzoeker. Beide onderzoekers werkten onafhankelijk van elkaar.

Bezoeken

Vleermuizen

Voor het in beeld brengen van de betekenis van het plangebied als foerageergebied en aanwezige vliegroutes zijn twee bezoeken aan het onderzoeksgebied gebracht. Één bezoek is uitgevoerd op 16 juni 2019 en één bezoek is uitgevoerd op 12 september 2019. Beide bezoeken zijn uitgevoerd in de vroege avond (van zonsondergang tot 2,5 uur erna). De toegepaste onderzoeksmethode is gebaseerd op het vleermuisprotocol 2017. In onderstaande tabel worden de verschillende bezoekdata weergegeven.

bezoekdatum	tijdstip	Zon op / zon onder	n-onderzoekers	Doel	Weersomstandigheden
16-6-2019	22:00-0:30	22:04	2	Foerageergebied en vliegroutes	Onbewolkt, 20°C, droog, wind 1-2 Bft
12-9-2019	20:00-22:30	20:05	2	Zomerverblijfplaatsen & kraamkolonies	Onbewolkt, 19°C, droog, wind 2-3 Bft

Bezoekschema vleermuisonderzoek in het plangebied.

4.2 Resultaten

4.2.1 Foerageergebied

Er zijn ten noorden van de Papeweg géén foeragerende vleermuizen vastgesteld. In het zuidelijke deel zijn 4-5 foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Deze vleermuizen foerageerden rond de bebouwing en opgaande beplanting, zoals bomen en struiken. Gelet op aanwezigheid van de vleermuizen, kort na zonsondergang, bezetten deze vleermuizen een verblijfplaats in het plangebied of in de directe omgeving van het plangebied, zoals de woningen langs de oostrand van Oud-Beijerland. Het foerageergebied van vleermuizen bestaat grotendeels uit erven die niet beïnvloed worden door de voorgenomen woningbouwplannen. In het zuidelijke deel staan enkele solitaire loofbomen in een weide. Dit is het enige deel van het plangebied dat benut wordt door vleermuizen en dat beïnvloed kan worden door de woningbouwplannen.

Foerageergebied van de gewone dwergvleermuis in het plangebied. De met de groene kleur aangeduide foerageergebied wordt gebruikt door 4-5 gewone dwergvleermuizen. Met de rode ovaal wordt een deel van het foerageergebied aangeduid, dat mogelijk beïnvloed zal worden door de woningbouwplannen.

Zicht op foerageergebied van vleermuizen dat mogelijk beïnvloed wordt door woningbouwplannen.

4.2.2 Vliegroutes

Er zijn tijdens het onderzoek geen aanwijzingen gevonden die op de aanwezigheid van een vliegroute in het plangebied duiden.

4.2.3 Overige waarnemingen

Er zijn tijdens het veldbezoek geen andere noemenswaardige waarnemingen verricht.

4.3 Discussie

Op basis van bestudering van luchtfoto's en Google Street View, is het onderzoeksgebied vooraf beoordeeld op potentiële geschiktheid als foerageergebied voor vleermuizen en potentiële vliegroutes.

Gelet op de inrichting en het gevoerde beheer, werd het overgrote deel van het onderzoeksgebied als een weinig geschikt tot ongeschikt foerageergebied beschouwd. Dit betrof alle agrarische percelen. Alleen de erven, de vaart met de oever en solitaire bomen werden als potentieel foerageergebied beschouwd. Gelet op de omvang van dit potentiële foerageergebied, in de nabijheid van geschikt foerageergebied, werd dit potentieel foerageergebied niet als 'essentieel foerageergebied' beschouwd.

Zicht op de vaart langs de Papeweg. Deze vaart werd als mogelijk vliegroute van water- en meervleermuis beschouwd.

Met uitzondering van de vaart, ontbreken lijnvormige landschapselementen in het plangebied. De vaart werd op voorhand als potentiële vliegroute voor water- en meervleermuis beschouwd.

De functie van het plangebied als foerageergebied, komt overeen met de verwachting. Intensief benut agrarisch cultuurland is ongeschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Blijkbaar ontbreken verblijfplaatsen van meer- en watervleermuis in de kern van Oud-Beijerland, of benutten ze andere vliegroutes om naar de foerageergebieden te gaan. Beide soorten zijn zeldzaam in de omgeving van Oud-Beijerland. De afwezigheid van deze soorten is dan ook geen verrassing.

Het uitgevoerde onderzoek is slechts een momentopname. Deze momentopname is voldoende om de wettelijke consequenties van de voorgenomen activiteiten in beeld te brengen. Het geeft echter geen volledig beeld van de functie van het plangebied als foerageergebied. Het is zeer goed mogelijk dat langstreckende vleermuizen kortstondig in het plangebied foerageren. De betekenis van het plangebied voor deze vleermuizen is echter zeer gering en vormt geen essentieel onderdeel van het functionele leefgebied van deze soorten.

4.4 Wettelijke consequenties

4.4.1 Foerageergebied

Door uitvoering van de voorgenomen plannen wordt geen essentieel foerageergebied van vleermuizen aangetast. Door het ontwikkelen van het plangebied als woningbouwlocatie, neemt de betekenis van het plangebied als foerageergebied voor vleermuizen waarschijnlijk toe.

Er hoeft geen nader onderzoek uitgevoerd te worden en er hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden om het plangebied te ontwikkelen als woongebied.

4.4.2 Vliegroutes

Door uitvoering van de voorgenomen plannen wordt geen vliegroute van vleermuizen aangetast.

Er hoeft geen nader onderzoek uitgevoerd te worden en er hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden om het plangebied te ontwikkelen als woongebied.

5 Samenvatting en conclusies

In het voor- en najaar van 2019 is een gebied tussen de Stougjesdijk en de N217 te Oud Beijerland onderzocht op de betekenis ervan als foerageergebied voor vleermuizen en de aanwezigheid van vliegroutes van vleermuizen. Uit het onderzoek is gebleken dat vliegroutes van vleermuizen in het onderzoeksgebied ontbreken en dat uitvoering van de voorgenomen activiteiten geen negatief effect heeft op essentieel foerageergebied van vleermuizen. Als gevolg van het ontwikkelen van het plangebied als woonwijk, neemt de betekenis ervan als foerageergebied vermoedelijk toe. Dit geldt in ieder geval voor tolerante vleermuissoorten als gewone- en ruige dwergvleermuis en laatvlieger.

Het onderzoek is conform het vleermuisprotocol 2017 uitgevoerd onder gunstige weersomstandigheden.

Het ontwikkelen van het onderzoeksgebied als woonwijk heeft geen negatief effect op vleermuizen en leidt niet tot wettelijke consequenties. Er hoeft geen nader onderzoek uitgevoerd te worden en er hoeft geen ontheffing van de verbodsbepalingen aangevraagd te worden om het gebied te ontwikkelen in overeenstemming met wet- en regelgeving voor vleermuizen.